

Ба 10245

1, 04
39, 90

Голас Радзімы

№ 1 (1831)
5 студзеня 1984 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Ветэраны... Гэта на іх долю выпалі найцяжэйшыя выпрабаванні і разам з тым ганаровая місія — здзейсніць Вялікую Кастрычніцкую сацыялістычную рэвалюцыю, адстаяць у бітвах з унутраным і знешнім ворагам маладую Рэспубліку Саветаў, заклаці фундамент новага грамадства, выкаваць перамогу ў Вялікай Айчыннай вайне, аднавіць народную гаспадарку, падняць цаліну, адкрыць шлях у Сусвет. У ліку тых, хто прайшоў дарогамі гэтага вялікага і пачэснага шляху, мінчанін Іван Міхайлаў, якому летась споўнілася 85 гадоў.

НА ЗДЫМКУ: Іван МІХАЙЛАЎ, ветэран рэвалюцыі, актыўны ўдзельнік барацьбы за Савецкую ўладу ў Беларусі.

Фота С. КРЫЦКАГА.

НАВАГОДНЯЕ ВІНШАВАННЕ САВЕЦКАМУ НАРОДУ

Дарагія таварышы, сябры!
Адыходзіць у гісторыю 1983 год. Ён зойме дастойнае месца ў летапісе слаўных здзяйсненняў савецкага народа.

Наша краіна зрабіла прыкметны крок наперад на ўсіх напрамках гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Паскорыліся тэмпы росту грамадскай вытворчасці, павысілася прадукцыйнасць працы, няўхільна вырашаюцца сацыяльныя задачы. Выконваючы Харчовую праграму, працаўнікі аграпрамысловага комплексу атрымалі больш, чым у папярэднім годзе, прадукцыі земляробства і жывёлагадоўлі. Уведзены ў дзеянне сотні новых прадпрыемстваў. Шырокім фронтам ідзе асваенне прыродных багаццяў Сібіры і Далёкага Усходу, завяршаецца будаўніцтва Байкала-Амурскай магістралі, датэрмінова пабудаваны гіганцкі газавод Урэнгой — Памары — Ужгарад. Буйнымі адкрыццямі парадвалі савецкія вучоныя, выдатныя перамогі атрыманы ў асваенні касмічнай прасторы. Наша шматнацыянальная культура ўзбагацілася новымі значымі творамі літаратуры і мастацтва.

Усё гэта — вынік напружанай, творчай працы савецкіх людзей, паслядоўнага ажыццяўлення курсу партыі на больш эфектыўнае выкарыстанне магчымасцей і пераваг развітога сацыялізму, на ўмацаванне дысцыпліны і арганізаванасці ва ўсіх сферах жыцця грамадства.

Цэнтральны Камітэт КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР, Савет Міністраў СССР

выказваюць сардэчную ўдзячнасць усім, хто з поўнай аддачай сіл працуе на агульную карысць, прымнажае матэрыяльныя і духоўныя каштоўнасці сацыялістычнай Радзімы!

Дасягнутыя ў мінулым годзе поспехі бясспрэчныя. Але нам трэба выйсці на яшчэ больш высокія рубяжы, больш актыўна вырашаць маштабныя задачы, якія вызначаны XXVI з'ездам партыі, наступнымі Пленумамі ЦК КПСС.

Гэтымі днямі Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС адобрыў Дзяржаўны план эканамічнага і сацыяльнага развіцця СССР на чацвёрты год пяцігодкі. Вярхоўны Савет на чарговай сесіі абмеркаваў і зацвердзіў гэты план. Ён адпавядае генеральнай лініі партыі, служыць карэнным інтарэсам народа. Цэнтральны Камітэт КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР, Савет Міністраў СССР упэўнены, што працоўныя краіны разгорнуць усенароднае сацыялістычнае спаборніцтва за яго паспяховае выкананне і перавыкананне, азнамянуюць 1984 год ударнай, высокапрадукцыйнай працай.

У Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы няма вышэйшых клопатаў, чым клопаты аб дабрабыце народа. Каб савецкія людзі жылі ўсё лепш, паўней задавальнялі свае матэрыяльныя і духоўныя патрэбнасці, шлях адзін: добрасумленая праца на любым участку сацыялістычнага будаўніцтва — ля заводскага станка і ў шахце, на транспар-

це і збожжавай ніве, у навуковай лабараторыі і на будаўнічай пляцоўцы.

Краіна ідзе насустрач выбарам у Вярхоўны Савет СССР. Гэта важная палітычная падзея ў жыцці нашага грамадства, несумненна, стане яшчэ адным сведчаннем росквіту сацыялістычнай дэмакратыі, дэманстрацыяй непарушнага адзінства партыі і народа, іх маналітнай згуртаванасці вакол ленинскага Цэнтральнага Камітэта КПСС, Палітбюро ЦК на чале з таварышам Юрыем Уладзіміравічам Андропавым.

Таварышы! Адыходзіць год, на жаль, не прынёс аслаблення міжнароднай напружанасці. Павіне імперыялізму абстаноўка ў свеце абвастрылася. Адміністрацыя ЗША, прытрымліваючыся мілітарысцкага, авантурысцкага курсу, разгарнула небывалую па маштабах гонку ракетна-ядзернага ўзбраення, стала на шлях грубага ўмяшання ва ўнутраныя справы іншых дзяржаў і адкрытай агрэсіі супраць рада краін.

У гэтых умовах Савецкі Саюз, краіны сацыялістычнай сроднаасці прымаюць усе неабходныя меры, каб прадухіліць ядзерную вайну, захаваць мір для цяперашніх і будучых пакаленняў. Міжнародная абстаноўка патрабуе ад савецкіх людзей найвышэйшай пільнасці, вытрымкі, арганізаванасці, самаадданай працы ў імя ўмацавання эканамічнай магутнасці і абараназдольнасці краіны. Бяспеку сваёй Радзімы, нашых саюзнікаў і сяброў мы будзем адстойваць!

Сустракаючы Новы год, мы горача віншваем народы брацкіх краін сацыялізму, дружалюбных дзяржаў, працоўных усяго свету! Шлём наша навагодняе прывітанне ўсім людзям добрай волі і заклікаем міралюбівыя сілы планеты яшчэ цясней згуртаваць рады ў барацьбе супраць злавесных планаў імперыялізму.

Дарагія таварышы, сябры!
Радаснае свята прыходзіць у нашы дамы. Савецкія людзі сустракаюць яго з аптымізмам, поўныя светлых надзей, упэўненых у сваёй будучыні.

Горача віншваем з надыходзячым Новым годам гераічныя рабочыя класы, калгаснае сялянства, савецкую інтэлігенцыю!

Найлепшыя пажаданні ветэранам партыі, вайны і працы — выпрабаваным байцам за справу камунізму, якія перадаюць новым пакаленням сваю ідэйную перакананасць, велізарны жыццёвы вопыт, стойкасць і сілу духу!

Сардэчныя віншаванні нашым выдатным жанчынам, слаўнай моладзі!

Баявое навагодняе прывітанне доблесным савецкім воінам — надзейным абаронцам сацыялістычнай Айчыны!

Віншваем тых, хто ў гэту ноч знаходзіцца на працоўным і воінскім пасту, хто працуе ўдалечыні ад Радзімы!

Жадаем усім савецкім людзям моцнага здароўя, вялікіх поспехаў у працы, вучобе, творчасці!

З Новым годам, з новым шчасцем, дарагія таварышы!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ
КПСС

САВЕТ МІНІСТРАЎ
СССР

ПРЭЗІДЫУМ ВЯРХОЎНАГА
САВЕТА СССР

падзеі • людзі • факты

ПЛЕНУМ ЦК КПСС

26—27 снежня 1983 года ў Маскве праходзіў чарговы Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС. Былі заслуханы даклады намесніка Старшыні Савета Міністраў СССР М. Байбакова «Аб Дзяржаўным плане эканамічнага і сацыяльнага развіцця СССР на 1984 год» і міністра фінансаў СССР В. Гарбузава «Аб Дзяржаўным бюджэце СССР на 1984 год».

Удзельнікі Пленума з вялікай увагай азнаёміліся з тэкстам выступлення Генеральнага сакратара ЦК КПСС Ю. У. Андропова, у якім дадзены дэталёвы аналіз асноўных пытанняў развіцця Савецкай краіны і пазначаны рубяжы, якіх яна павінна дасягнуць у 1984 годзе. Выступіўшы ў спрэчках выказалі поўную падтрымку палажэнняў і вывадаў гэтага важнага палітычнага дакумента.

Былі таксама разгледжаны некаторыя арганізацыйныя пытанні. Пленум ЦК КПСС перавёў з кандыдатаў у члены Палітбюро ЦК КПСС В. Варатнікова і М. Саломенцава. Член ЦК КПСС В. Чэбрыкаў выбраны кандыдатам у члены Палітбюро ЦК КПСС, член ЦК КПСС Я. Лігачоў — сакратаром ЦК КПСС.

Пленум ЦК КПСС прыняў пастанову «Аб практыцы Дзяржаўнага плана эканамічнага і сацыяльнага развіцця СССР і Дзяржаўнага бюджэту СССР на 1984 год».

СЕСІЯ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР

На працягу двух дзён, з 28 па 29 снежня 1983 года, у Маскве працавала сесія вышэйшага органа ўлады нашай краіны — Вярхоўнага Савета СССР. Дэпутаты абмеркавалі пытанні аб Дзяржаўным плане эканамічнага і сацыяльнага развіцця СССР на 1984 год і аб выкананні Дзяржаўнага плана эканамічнага і сацыяльнага развіцця СССР у 1983 годзе; аб Дзяржаўным бюджэце СССР на 1984 год і аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту СССР за 1982 год. Былі прыняты адпаведныя пастановы.

Сесія зацвердзіла таксама Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

НА ЗДЫМКУ: група дэпутатаў у Крамлі. Другі злева — старшыня беларускага калгаса «Расвет» імя Арлоўскага Васіль СТАРАВОЙТАЎ.

ПЕРАДВЫБАРНАЯ КАМПАНІЯ

ВЫЛУЧАЮЦЬ КАНДЫДАТАЎ

4 сакавіка ў нашай краіне адбудуцца чарговыя выбары ў Вярхоўны Савет СССР адзінацатага склікання. Зараз праходзіць перадвыбарная кампанія. Працоўныя калектывы вылучаюць кандыдатаў у дэпутаты вышэйшага органа дзяржаўнай улады Саюза ССР.

На многіх беларускіх прадпрыемствах ужо адбыліся перадвыбарныя сходы. Рабочыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі і служачыя Мінскага аўтамабільнага завода аднагалосна паставілі вылучыць кандыдатамі ў дэпутаты Савета Нацыянальнасцей Вярхоўнага Савета СССР кіраўніка нашай дзяржавы Юрыя Андропова і каваля-штампоўшчыка аўтазавода Яўгена Шуляка. Калектыву Мінскага завода халадзільнікаў вылучыў сваім прадстаўніком у Савет Саюза Вярхоўнага Савета

СССР Андрэя Грамыку, міністра замежных спраў Савецкага Саюза.

Перадвыбарная кампанія працягваецца.

АДЗНАЧАЮЧЫ ГАДАВІНУ

СВЯТА КУБІНСКАГА НАРОДА

25-й гадавіне перамогі кубінскай рэвалюцыі быў прысвечаны прайшоўшы ў Мінску ўрачысты сход прадстаўнікоў грамадскасці горада. З дакладам выступіў намеснік старшыні праўлення Беларускага аддзялення Таварыства савецка-кубінскай дружбы, рэктар Мінскай вышэйшай партыйнай школы М. Пахомаў.

Аб дасягненнях кубінскага народа расказаў другі сакратар пасольства Рэспублікі Куба ў СССР Эной Гамес Гілартэ.

Удзельнікі сходу аднадушна прынялі тэкст прывітальнай тэлеграмы ў адрас Асацыяцыі кубіна-савецкай дружбы і яе філіяла ў правінцыі Камагуэй, з якой Беларусь падтрымлівае цесныя дружалюбныя сувязі.

НА СРОДКІ СУБОТНІКА

НА АХОВУ ЗДАРОЎЯ І АСВЕТУ

Разгледзеўшы пытанне аб выкарыстанні сродкаў, атрыманых у выніку правядзення ў саюзнага камуністычнага суботніка 16 красавіка 1983 года, Савет Міністраў СССР накіраваў гэтыя сродкі: у суме 148,8 мільёна рублёў на будаўніцтва ў 1984—1987 гадах радзільных дамоў і акушэрска-гінекалагічных карпусоў, шпіталью для ветэранаў вайны і працы, цэнтральных раённых, дзіцячых і гарадскіх бальніц, амбулаторна-паліклінічных устаноў і дамоў дзіцяці; у суме 107,2 мільёна рублёў на будаўніцтва ў 1984—1985 гадах агульнаадукацыйных школ і дзіцячых дашкольных устаноў.

Узвядзенне ўказаных аб'ектаў будзе ажыццяўляцца па планах на адпаведныя гады.

ПРА БЕЛАРУСЬ І БЕЛАРУСАЎ

КАБ ТОЛЬКІ ВАЙНЫ НЕ БЫЛО

Усходняя легенда сцвярджае: ў залатой чашы Джамшыда можна ўбачыць усё, што адбываецца ў свеце. Але, бадай, і ў гэтай чароўнай чашы не змогуць адлюстравацца ўсе падзеі, якія адбыліся ў Савецкай краіне за мінулы год. Вядома, галоўная падзея: савецкі народ паспяхова завяршыў трэці год адзінацатай пяцігодкі. Такім чынам, зроблены яшчэ адзін значны крок у будучыню: працягнуліся на сотні кіламетраў новыя чыгункі, шасейныя дарогі, газаводы, выраслі гмахі новых прамысловых прадпрыемстваў, магутных электрастанцый, жылых кварталаў, школ, балніц, Палацаў культуры. Здабыты мільёны тон вугалю, жалезнай руды, нафты. Пракладзены тунелі метрапалітэнаў, у тым ліку заканчваецца збудаванне першай чаргі метро ў Мінску. Тысячы маладых спецыялістаў скончылі ВНУ і пайшлі працаваць у народную гаспадарку. Сышлі з канвеераў тысячы новых аўтамабіляў, камбайнаў, трактароў...

Да перамогі Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі на геаграфічнай карце не было рэспублікі з назвай Беларусь. Народ, які спакон веку жыў на зямлі, па тэрыторыі амаль роўнай Вялікабрытаніі і большай, чым Аўстрыя, Бельгія, Данія, Нідэрланды, разам узятая, не меў сваёй дзяржаўнасці, не меў афіцыйнага права гаварыць «на той мове, якой азваўся беларус»... Аднак беларуская зямля дала свету першадрукара Францыска Скарыну, тут пачаўся род Федара Дастаеўскага, тут вялі сваю барацьбу за волю і лепшую долю народныя песняры Янка Купала і Якуб Колас.

Беларусы разам з усімі народамі былой Расійскай імперыі ў змаганні са старым светам, пад кіраўніцтвам ленинскай партыі здабылі сваю дзяржаўнасць, права «людзмі звацца». Першы дзень новага 1919 года стаў днём нараджэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Ці думаў калі гаротны беларускі селянін, адпраўляючыся за акіян у пошуках хлеба, якога не мог вырабляць на сваім вузкім загоне, што праз гады на палатках роднага краю загудуць трактары, зробленыя рукамі яго землякоў. Больш таго, трактары «Беларусь» будуць працаваць на землях амерыканскіх, канадскіх, аўстралійскіх фермераў. Даўно ліквідавана ў Беларусі непісьменнасць. А ў той жа Амерыцы, куды наш зямляк уцёк ад галечы і цемры, мільёны людзей да гэтага часу застаюцца непісьменнымі. І гэта ў краіне, якая на працягу стагоддзяў не мела ніякіх перашкод для мірнага развіцця...

А наша краіна? Помню, пад Масквой у нашу частку на фронт прыехаў Якуб Колас. У той час Беларусь рабавалі і палілі гітлераўскія акупанты. У часці было многа беларусаў, і, бадай, у кожнага нехта застаўся за лініі фронта. Якуб Колас, ад якога «адступіла радасць», пакуль акупанты паганілі родны кут, на развітанне сказаў нам:

— Трымайцеся, хлопцы. Балюча нам. Зруйнаваў фашыст Беларусь. Але нічога. Мы пераможам, новыя хаты пабудуем. Цагляныя. З чарапічнымі дахамі...

Не адразу пасля вайны з'явіліся ў нашых вёсках такія хаты. Спачатку былі яны збудаваныя абы з чаго, наспех, каб толькі душу сагрэць. А часам людзі жылі яшчэ ў зямлянках.

Прайшлі гады. Цяпер бываю ў вёсках і не магу нарадавацца: дамы такія, якія не мог уявіць сабе ў той цяжкі час і народны пэат: цагляныя, двухпавярховыя катэджы, шматпавярховыя. У кожнай хаце электрычнасць, радыё, поўны дастатак.

Бываючы ў вёсках, у гутарках з калгаснікамі часта пытаю: «Ну як жывеце?» І заўсёды чую: «Жывеце добра. Як ніколі, добра. Каб толькі вайны не было».

Мір — галоўны клопат савецкага чалавека. Высокую адказнасць перад Радзімай і ўсім чалавечтвам адчувае кожны з нас. Дзякуючы мірнай палі-

тыцы Савецкага Саюза і краін сацыялістычнай садружнасці, вось ужо каля сарака гадоў у Еўропе пануе мір. «Савецкі Саюз, — заявіў кіраўнік Савецкай дзяржавы Юрый Уладзіміравіч Андропаў, — будзе і надалей рабіць усё магчымае, каб адстаяць мір на зямлі».

Мы верым, што розум урэшце пераможа. З гэтай надзеяй жывём, працуем, адпачываем...

Незадоўга да Новага года я зайшоў у Дом літаратара. У глядзельнай зале поўна народу. На сцэне гучыць вясёлая музыка. Дзяўчаты і хлопцы ў нацыянальным адзенні з такім запалам граюць і танцуюць, што, здаецца, і сам кінуўся б у скокі.

— Гэта адкуль жа такія артысты? — пытаю, сядучы побач у крэсла, у свайго суседа Сяргея Картэса, які не зводзіць вачэй са сцэны. — Ансамбль Цітовіча ці з філармоніі?

— Ніякай філармоніі, — адказвае той. — Гэта ж самадзейнасць калгаса «Новы быт».

У гэтай гаспадарцы Мінскага раёна мне аднойчы давялося быць. Цэнтр калгаса вёска Крупіца — цудоўны пасёлак з двухпавярховымі катэджамі. Першы паверх — кухня, сталовая, ванна. Другі — спальныя пакоі. Ля дома — пабудовы для жывёлы і гаспадарчых патрэб. У вёсцы ёсць магазіны, атэльэ, Палац культуры, пральня, лазня...

Але тады, калі я быў у калгасе «Новы быт», гэтых танцораў і музыкаў не бачыў: яны былі на рабоце. Затое цяпер уважліва прыглядаюся да артыстаў і некаторых пазнаю. Бачыў іх у белых халатах ля... «каруселі». Здзівіў мяне тады гэты магутны агрэгат для даення. Калі надыходзіць час, да «каруселі» са стойлавага памяшкання бягуць каровы. Многія з тых дзяўчат, якіх я бачу зараз на сцэне, — аператары машыннага даення. За дваццаць хвілін, пакуль «карусель» зробіць свой круг, каля сотні кароў падоена. І яны адна за адной сходзяць з агрэгата, а іх месца займаюць іншыя. На ферме паўтары тысячы кароў.

Думкі мае перапыняе Сяргей Картэс:

— Які ж гэта цуд — народная музыка!

Пра беларускую народную музыку, яе вартасці, прыгажосць на другі дзень ён будзе гаварыць на пленуме Саюза кінематаграфістаў...

Бацькі Сяргея даўно вярнуліся на Радзіму з Аргенціны. Сам ён быў тады зусім юнаком. У Мінску атрымаў вышэйшую адукацыю, стаў кампазітарам. Музыка Сяргея Картэса гучыць у тэатральных пастаноўках, у кінафільмах, выконваецца ў канцэртах. Кампазітар унёс і ўносіць значны ўклад у музычную культуру краіны.

— А вы не бачылі выстаўку карцін Міхаіла Моўчана? — пацікавіўся Картэс. — Варта паглядзець. Моўчан — мой сябар яшчэ з Бузнас-Айрэса. У Мінск мы разам прыехалі. Ён цяпер вядомы мастак.

Зайшла гаворка пра тое, як бы склаўся лёс Сяргея і яго сябра Міхаіла там, за акіянам.

Картэс адказаў раней, чым я вымавіў сваё пытанне:

— Не, не сталі б! Не, не дасягнулі б! Паверце, я вельмі люблю Аргенціну, яе народ. Але магчымасці мае там былі б значна меншыя. Не здолеў бы я стаць кампазітарам, а Моўчан — мастаком. Я атрымліваю пісьмы ад сяброў дзяцінства. Не проста ім жывеца. Мой лёс склаўся сапраўды шчасліва...

Сяргей Картэс усміхнуўся:

— Але цяпер ужо мяне і Міхаіла больш радуе поспехі нашых дзяцей, чым уласныя. Мой і яго сыны вучацца ў кансерваторыі...

І дадаў заклапочана:

— Вось толькі каб вайны не было.

І я пісаў гэтыя нататкі з думкай і надзеяй:

— Каб розум перамог! Каб толькі вайны не было!

Леанід ПРОКША.

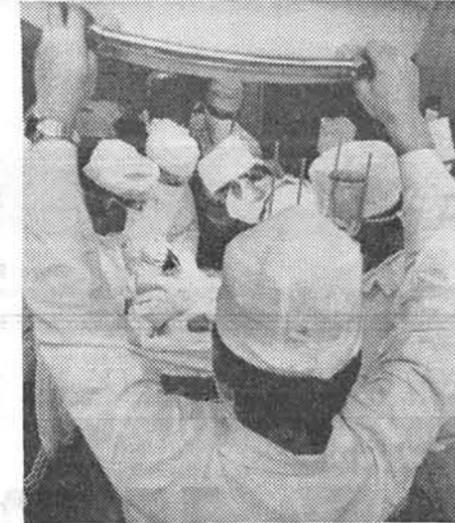
ЛІСТЫ ПАДЗЯКІ ДАКТАРАМ

Хлопчыкі і дзяўчынкі з розных гарадоў Савецкага Саюза лечацца ў дэпартамент аддзялення дзіцячай уралогіі 4-й мінскай клінічнай бальніцы. Чуйны і ўважлівы да кожнага свайго пацыента калектыў медыкаў, якім кіруе галоўны дзіцячы уролаг Міністэрства аховы здароўя БССР Аляксандр Апцешка. Таму не дзіва, што з Кіева і Омска, Краснадара і Андзіжана, Горкага і далёкага Магадана ідуць у Мінск лісты са словамі падзякі дактарам.

які дзейнічае на яго базе, пераехалі ў спецыяльна пабудаваны шматпавярховы светлы корпус. Ён аснашчаны сучасным абсталяваннем, апаратурай, для хворых — зручныя палаты.

НА ЗДЫМКАХ: ранішні абход. На прэардыім плане — асістэнт кафедры уралогіі Мінскага медыцынскага інстытута старшы навуковы супрацоўнік І. СКАБЕЮС; каб дзеці не сумавалі, у аддзяленні створаны для іх ляльчыны тэатр; ідзе аперацыя; любоўю адказвае дзятва на клопат медсястры аддзялення Алены ЗМУШКО.

Фота У. ШУБЫ.

З ДЗЯРЖАЎНАГА «КАШАЛЬКА»

НЕЗВЫЧАЙНАЕ НАВАСЕЛЛЕ

Запрошаных на гэтае незвычайнае наваселле ў кожнай з трох добраўпарадкаваных кватэр, размешчаных на адной лесвічнай пляцоўцы, сустракалі гасцінныя Карпіцкія. Такое жыллё — 145 квадратных метраў — Кастрычніцкі райвыканком Мінска вылучыў адной іх сям'я. Але сям'я Карпіцкіх вялікая: у Раісы Міхайлаўны і Іосіфа Мікалаевіча дзесць дзяцей ва ўзросце ад двух да семнаццаці гадоў. Цяпер дарослым ёсць дзе адпачыць пасля работы, васьмі сынам і дзвюм дочкам — зрабіць урокі і проста пагуляць. А абставіць мэбляй прасторнае жыллё памагло вытворчае аб'яднанне «Мінскдрэў», дзе працуе слесарам бацька.

— Гадаваць дзяцей нам з жонкай дапамагае дзяржава, — гаворыць І. Карпіцкі. — Мы нічога не плацім за дзіцячы сад, за пуцёўкі ў піянерскі лагер, атрымліваем грашовыя дапамогі, карыстаемся іншымі льготамі. Дзеці растуць здаровымі, дружнымі.

— Аказанне дапамогі сям'ям, якія маюць дзяцей, — адзін з важных напрамкаў сацыяльнай палітыкі нашай дзяржавы, — каменціруе старшыня пастаяннай камісіі па пытаннях працы і быту жанчын, аховы мацярынства і дзяцінства Вярхоўнага Савета БССР В. Вараб'ева. — Толькі ў апошнія гады партыя і ўрад прынялі шэ-

раг важных рашэнняў. Так, пры нараджэнні першага дзіцяці маці-работніцы і студэнтцы выплачваецца разавая дапамога ў суме 50 рублёў. На другое і трэцяе дзіця яна складае па 100 рублёў. У рэспубліцы ўведзены часткова аплатныя водпускі для жанчын, якія самі гадуць дзяцей.

Акрамя таго, у СССР шырока развіта сістэма дадатковых выплат праз грамадскія фонды спажывання, якія поўнасцю фінансуюцца з дзяржаўнага «кашалька». Нагадаю толькі некаторыя з іх. Расходы, напрыклад, на ўтрыманне аднаго школьніка ў разліку на год складаюць у агульнаадукацыйных школах каля двухсот рублёў, у сярэдніх спецыяльных навучальных установах — больш за семсот, у інстытутах — звыш тысячы.

Асабліва адчувальная дапамога дзяржавы мнагadzетным сям'ям. Тым, хто мае пяць і больш дзяцей, штогод выплачваецца каля 11 мільёнаў рублёў дапамогі. Ім у першую чаргу прадастаўляецца жыллё, на льготных умовах выдаюцца пазыкі, аказваюцца дадатковыя паслугі прадпрыемствамі службы быту і грамадскага харчавання. Так рэалізуецца на практыцы радок Канстытуцыі СССР аб тым, што «сям'я знаходзіцца пад аховай дзяржавы».

Уладзімір ШАРПІЛА.

ВІНШУЮЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Дарагія суайчыннікі!
З Новым годам! Няхай ён прынясе вам шчасце. Маёй Радзіме, усім савецкім людзям жадаю поспехаў у выкананні грандыёзных планаў пяцігодкі. Вельмі хочацца, каб паміж нашымі народамі былі мір, узаемаразуменне.
Вера КЛЯЦКО.

ЗША.

Дарагія сябры!
Дазвольце мне ад шчырага сэрца павіншаваць калектыў рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» з Новым, 1984 годам. Я жадаю вам, усім савецкім людзям моцнага здароўя, шчасця, поспехаў ва ўсіх справах.

Мікалай ВЯЕУНІК.

Англія.

Прэзідыуму Беларускага таварыства «Радзіма», рэдакцыі газеты «Голас Радзімы».

Дарагія сябры! Сардэчна віншую ўсіх членаў вашых калектываў з Новым годам! Зычым вам шчасця, моцнага здароўя і поспехаў у вашай высякароднай рабоце па развіццю культурных сувязей суайчыннікаў за мяжой з маці-Радзімай. А Радзіме жадаем вялікіх поспехаў у барацьбе за разрадку і ўзаемаразуменне паміж краінамі з розным эканамічным ладам, за захаванне міру на нашай планеце.

Дора і Васіль БАЛАІ.

Канада.

Паважаныя суайчыннікі!
Ад імя праўлення аддзела Саюза савецкіх

грамадзян у Бельгіі горада Шарлеруа, а таксама нашай сям'і шчыра віншуюем калектыў Беларускага таварыства «Радзіма» і рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» з Новым, 1984 годам. Няхай ён прынясе вам шчасце і дабрабыт, няхай заўсёды будучы мір і дружба паміж народамі.
Марыя і Люсьен ГАНЬЯ-ГАРОХ.

Бельгія.

Дарагія сябры!
Як хутка ідзе час. І нават не ідзе, а бяжыць. Вось і зноў надыходзіць Новы год. Будзем спадзявацца, што ў адрозненне ад мінулага, поўнага страху і трывог, гэты будзе спакойным і радасным.

Хочацца верыць, што заходнія вар'яты адумаюцца і зразумеюць, што без міру і дружбы не можа быць жыцця і шчасця.

Калі няма ўпэўненасці ў заўтрашнім дні, то як можна спакойна глядзець на дзяцей і ўнукаў і не прыходзіць у жах ад таго, што можа іх чакаць у будучыні. Становіцца страшна за іх, за сябе, за ўсіх добрых людзей. Ёсць жа яшчэ і людзі злыя, якія не думваюць пра тое, што іх дзеянні могуць прынесці ўсім нам бяду. Яны не задумваюцца аб выніках ядзернай катастрофы, да якой штурхаюць чалавецтва. Так могуць рабіць толькі вар'яты.

І ўсё ж мы вельмі хочам спадзявацца, што здаровы розум і мір перамогуць.

Вераніка і Яфім БОГАРТЫ.

ЗША.

Адліга.

Фота В. ЧУМАКОВА.

ВОЕННОЕ ПРОТИВОБОРСТВО

СЛИШКОМ ДОРОГО ОБОШЛОСЬ БЫ

ДЛЯ ЧЕЛОВЕЧЕСТВА

«ЕВРОРАКЕТЫ» И СТРАТЕГИЯ ВАШИНГТОНА

Рональд Рейган, стоящий во главе нового «крестового похода» против СССР, других социалистических стран, социализма как реального общественно-политического и государственного явления, выражает твердую уверенность в том, что «марксизм-ленинизм останется на пепелище истории». Как это случится конкретно? Предполагается, что в ходе «марша свободы и демократии», в ряды которого под знамена «борьбы со злом» американский президент хотел бы собрать всех, кто думает так же, как он, и кого можно заставить или приучить так думать...

Думать, что «марш» Рейгана — это что-то вроде нового раунда борьбы идей, политических или моральных аргументов, — значит проявлять не просто наивность, но опасную слепоту. Чем дальше, тем яснее становится, что «советофобия», как назвал болезнь Рейгана и ряда его предшественников и единомышленников Стивен Коэн, профессор Принстонского университета (США), означает на деле нечто более опасное, чем новую попытку загнать человечество в новые окопы новой «холодной войны». Как считает тот же С. Коэн, «все свидетельствует о том, что администрация Рейгана отказалась от политических целей, которые формировали американскую стратегическую доктрину с 40-х годов, ради совсем иной задачи — уничтожить Советский Союз как великую державу. Отсюда постоянные разгово-

ры администрации о том, чтобы «дестабилизировать» эту «империю» и «взять верх» над ней, а также явное нежелание договориться относительно ограничения стратегических вооружений».

Добавим к этому: и вооружений средней дальности тоже, а может быть, и прежде всего. Ибо в той программе конфронтации, которую американский президент рисует как «борьбу между добром и злом, между справедливостью и несправедливостью» (все американское, разумеется, со знаком плюс, советское — минус), в новой «программе борьбы с коммунизмом» сам Рейган и его окружение намерены иметь в руках все инструменты, способные открыть путь к торжеству «добра». Идеология? — да, да здравствует «психологическая война» невиданного масштаба. Методы взлома, попытки подкупа, грязные приемы? — да, специальные «конференции», собираемые в русле выполнения «программы демократии и публичной дипломатии», обсуждают вопросы о том, как взломать присущие социалистическим странам государственные и общественные структуры, как перевести народы этих стран на рельсы «демократии» в американском понимании. Кулак для ослушников? — да, при том, что он больше не прячется за спину. В соответствии с директивной политикой США в области обороны должны быть возрождены и укреплены «специальные силы для демонстрации американской

ПО ПОВОДУ БЛАГОТВОРИТЕЛЬНЫХ ПОДАРКОВ «БРАТЬЯМ ПО ВЕРЕ»

П Р И М А Н К А

После очередного молитвенного собрания пресвитер житковичской общины евангельских христиан-баптистов попросил задержаться всех тех, кто получил посылки, и тех, на имя которых поступили уведомления о прибывших из-за рубежа, точнее из ФРГ, «подарках» — так печатными буквами написал кто-то на коробках.

Когда первые почтовые уведомления с непонятным обратным адресом пришли к людям, они, ничего не подозревая, отправились на почту. Вскрыта посылка, обнаружили в ней постельное белье, детские колготы, полотенца и прочую мелочь, увешанную иностранными этикетками.

Что это? От кого? Откуда известны наши домашние адреса, фамилии в чужой стране? И, в конце концов, зачем, для чего все это? Поразмыслив, посоветовавшись друг с другом, верующие обратились к советским властям с просьбой огрести их от нелепых даров. Людям разъяснили, что подарки — дело добровольное и никому не запрещается их делать. А вот принимать подношение или нет — целиком и полностью зависит от того, кому они предназначены, от того — верит ли человек в их искренность, не оскорбляют ли

они его достоинство, не таят ли в себе корысти.

Подобный «каascade» посылок «свалился» на верующих всех четырех общин, расположенных в Житковичском районе.

Я приехала в отряд № 2 экспедиции Управления геологии БССР, где каменщиком работает пресвитер Грядовской общины ЕХБ Яков Матвеевич Цубер. Здесь и состоялась наша беседа.

— Когда на мое имя поступила посылка, — говорит Яков Матвеевич, — я уже знал о подобных «презентах» и поэтому написал отказное письмо. Подлинное или вымышленное имя было указано в обратном адресе, но я обратился к некоему Яну с просьбой не высылать мне никаких вещей. Сообщил, что имею достаточно и одежды, и питания, посему лучше бы братья и сестры позаботились о сиротах и безработных в своей стране.

Посылки, которые шли одна за другой, сначала вызвали недоумение, потом и возмущение. Действительно, выглядит происходящее по меньшей мере странно...

Весь мир потрясен событиями в Западной Европе, поставившими человечество на грань ядерной катастрофы. Правительство ФРГ, Англии, Италии услужливо предоставили свою

территорию для установки американских ракет, нацеленных на Советский Союз и его союзников по Варшавскому Договору. Нашему народу, нашей земле грозит смертельная опасность. Советское правительство вынуждено предпринимать ответные меры для укрепления безопасности страны. И на фоне этих событий — наволочки, полотенца, кофточки, колготки...

Такое впечатление, что придумали операцию «Презент» люди чуть ли не с другой планеты, оторванные от общих чаяний и надежд каждого живущего на земле или же добровольно ослепшие и оттого не понимающие, что сегодня добросердечие, желание помочь ближнему, «возлюбить его, как самого себя» выражаются не благотворительными подарочками, а иными средствами. К примеру, такими, к которым прибег один из самых влиятельных среди американских проповедников — евангелистов Били Грэм. В 1982 году он, несмотря на усилия Белого дома воспрепятствовать поездке, отправился с миссией мира в далекую Москву, чтобы принять участие во Всемирной конференции «Религиозные деятели мира против ядерной катастрофы». Преодолевая давление официальных американских кругов, он выступил на

конференции — ибо таково было желание его приверженцев, которые требовали этого.

Сегодня для людей доброй воли, независимо от их национальности, местожительства, вероисповедания, нет более важной заботы, чем сохранение мира. Мир надо спасать, а это значит — действовать. И люди, в том числе верующие, действуют...

За несколько дней до нашего приезда в геологическую экспедицию Яков Матвеевич Цубер перечислил в Фонд мира часть своего заработка, коллективный взнос в Фонд мира сделали общины ЕХБ, действующие в деревнях Гряда, Юркевичи, Большие Стеблевичи и в Житковичах.

Многие из верующих старательно трудятся. Победителем трудового соревнования неоднократно признавался Василий Степанович Готченя, токарь механических мастерских колхоза «XX партсъезд». Ударником трудится в совхозе «Ленинский» его однофамилец тракторист Владимир Прокофьевич Готченя. Константин Антонович Охотенко, ныне пенсионер из деревни Гряда, в годы Великой Отечественной войны воевал, дошел до Берлина, строил всемирно известный памятник доблести советским воинам в Трептов-парке, был уча-

стником парада Победы в Москве, награжден боевыми медалями, а позже и мирной медалью «Ветеран труда».

Люди действуют во имя мира!

И вот тут раздаются «голоса», их приносит к нам издавна эфир, они вкрадчивы и подчеркнута доверительны, ибо их задача — ублажать, усыпить, а тем временем слегка сместить акценты, сделать незамеченным использование религиозных представлений людей в политических целях. Начинают вещать с религиозной догмы: «мир находится не в человеческих руках, а является даром благодати божией», к миру человечество приведет не кто иной, как Христос, а посему сохранение мира вовсе не людская забота. Потом дается поведенческая установка: человек должен молиться — только в молитве якобы спасение мира. Затем людей разъединяют, внушая, что только верующим дано жить в мире, только верующие способны возлюбить друг друга. В конце концов уже и не надо произносить «любовую» сентенцию о том, что верующие вне политики, — достаточно, например, в разгар политической борьбы сделать вид, что нет идеологических баррикад. «Просто» закрыть глаза на эти «мирские склоки» и послать

военной мощи в тех случаях, когда использование обычных сил было бы преждевременным, нецелесообразным или невозможным...»

Шокированные «программой борьбы с коммунизмом» западноевропейцы, в общем-то, понимают, что речь идет не о борьбе идей, ценностей, представлений о будущем, но о военно-политическом «кэтче», который заранее планируется Вашингтоном в расчете на европейскую землю прежде всего. «Одно дело, когда нас призывают защищаться от коммунизма. Но совсем другое, когда нас просят присоединиться к крестовому походу за свержение коммунизма», — писал, к примеру, обозреватель консервативной английской «Дейли мейл».

Будем, однако, справедливы к Рейгану: он давно уже никого ни о чем не просит — и уж вовсе не намерен делать это после декабря. Потому что кроме дезинформации, шантажа, взлома и угрозы средней руки в арсенале его «крестового похода», должен тогда появиться самый главный, козырный инструмент воздействия на ход событий в Европе и мире в целом: вооруженные «евроракеты». Оружие первого удара, которое решительным образом, по замыслу стратегов из Белого дома и Пентагона, должно изменить всю стратегическую ситуацию.

«Евроракеты» с самого начала рассматривались не только Москвой, но и многими сотнями тысяч людей в странах НАТО как оружие особо опасное, дестабилизирующее. Но угроза, которая заключена в их появлении для Европы, для всего мира становится особенно ощутимой, если вспомнить об особенностях мышления самого президента США, его ближайшего окружения, о конкретном курсе в мировых делах нынешней американской администрации. Оценивая этот курс, Юрий Андропов заявляет: «Если у кого-то и были иллюзии насчет возможности

эволюции в лучшую сторону политики теперешней американской администрации, то события последнего времени окончательно их развеяли. Ради достижения своих имперских целей она заходит так далеко, что нельзя не усомниться, существуют ли у Вашингтона вообще какие-то тормоза, чтобы не перейти черту, перед которой должен остановиться любой мыслящий человек».

С появлением новых «евроракет» черта между общечеловеческим, а не рейгановским добром, каким являются мир, жизнь, и злом, каким неизбежно стала бы ядерная война, несущая смерть всему живому, оказывается особенно тонкой. Ибо «Першинги-2» летят до цели всего 5—6 минут, «затормозить» войну, если «тормоза» откажут у политиков и военных, поднимающих знамя борьбы со «злом» в лице СССР, будет попросту выше человеческого сил. Ценная реакция политических решений пойдет практически одновременно с цепной реакцией деления ядер в «ожившем» ядерном оружии.

Понятно, что, «оживи» оно, у человечества остались бы ничтожные шансы оживить самого себя. И не только в Европе. Советское руководство неоднократно предупреждало в последнее время заокеанских «крестоносцев» о том, что оно найдет в случае создания новой угрозы СССР, его друзьям и союзникам возможность принять необходимые ответные меры, «включая и меры, имеющие в виду территорию самих США».

«Превращение противоборства идей в военное противоборство обошлось бы слишком дорого для всего человечества». Так считают не только Юрий Андропов, не только советское руководство и не только советский народ. Так считают сегодня народы всех без исключения стран.

Александр ИСКОЛЬДСКИЙ,
кандидат исторических наук.
(АПН).

наивный подарочек через государственные границы своему «брату по вере». Вот как славно! Посылка с мануфактурой «брату» в Россию! Будто и не прошло более шестидесяти лет после Великой Октябрьской революции, будто наша страна сегодня не вышла в ряд наиболее развитых в мире. Будто неизвестны высокий уровень благосостояния советских людей, огромный промышленный потенциал, развитое сельское хозяйство, не восхищаются все наши социальные завоевания: всеобщее среднее образование, бесплатное медицинское обслуживание, отсутствие безработицы, материальное обеспечение в старости, помощь многодетным семьям и т. д., и т. д.

В семье верующих Северенчуков, что живут в деревне Гряды, пятеро детей. Обоим родителям еще нет и тридцати лет. Леонид Васильевич работает в колхозе шофером. Нина Леонидовна — сейчас в полутрагическом декретном отпуске по уходу за ребенком. У молодой семьи свой дом, приусадебный участок, скот, ежемесячно семья, кроме зарплаты, получает более ста рублей от государства на воспитание детей.

— Мы ни в чем не нуждаемся, — говорит Нина Леонидовна, — я знаю, что ждет моих детей. Выходцы из семей верующих наравне со всеми учатся в школах, техникумах, вузах. Могут получить любую специальность и работу — только трудись, не лодырничай! Среди моих единоверцев необеспеченных нет. А насчет посылки так скажу: одну из любопытства получили, от второй отказались. Могу ли я себе утвердительно ответить, что это чи-

стосердечный дар от единоверца? Нет! Могу ли без сомнения сказать, что нет в нем какой-либо скрытой выгоды? Не могу.

Логика поведения и жизни верующих церкви ЕХБ подчинена основной идее — заслужить «вечную жизнь». Земная же жизнь, считают они, дана человеку богом для испытания, и суть ее в том, чтобы быть в ней достойным бога, его заветов. Поведение верующего тогда будет угодно богу, когда он очистится от «жизненной грязи». Корысть — та «жизненная грязь», которая оскверняет душу. Побоялась пробуждения в себе корыстных чувств Нина Северенчук.

Почему я об этом заговорила? Потому, что идеологи баптизма постоянно проводят мысль о том, что без веры в бога человек лишен нравственных устоев, возвышенных идеалов. Неверующий стремится удовлетворить свои «плотские» потребности в «кратковременной» жизни, поскольку лишен надежды на вечную жизнь... Так рассуждают баптисты.

И тут я сталкиваюсь с фактом, когда один из пресвитеров вдруг перестал петься о нравственном совершенствовании верующих. Казалось бы, любой отход от соблюдения религиозной морали, отступление в угоду «земной корысти» должны были взволновать руководителя общины, вызвать открытое неприятие подобных фактов. Тем более, что община разделилась на тех, кто посчитал возможным принять подаяние, и тех, кто категорически отверг его. Но не тут-то было. Пресвитер общины в деревне Б. Стеблевичи Леонид Федорович Лукьяно-

вич, убежденный евангелист, на такой шаг не пошел. Он не стал вникать в моральные разногласия своей паствы, предпочел не портить отношения с далекими западногерманскими «братьями».

А картина поведения людей в общине складывалась непросто, и далеко не все верующие руководствовались «высокими» моральными принципами. К примеру, указанная в декларации нейлоновая курточка для молодого баптиста становится тем решающим фактором, который все-таки заставляет его принять посылку. Очищение же от «жизненной грязи» передается забвению. Иные же, сделав непроницаемым лицо, напустив на себя как можно больше святости, заявляют: не принять дань внимания, дань любви наших «братьев» и «сестер» независимо от места их жительства (читай: политической убежденности, классовой принадлежности), — значит обидеть их...

Не эта ли забота о будто бы духовной близости с зарубежными единоверцами и чрезмерная «хлопотливость» о впечатлениях, производимых на «братьев» за кордоном, рождает (и маскирует) первые шаги к предательству, как было, например, когда Екатерина Фирсова и Иван Комар, очевидно, осознав в себе «сыновность богу» и оттого «постоянную готовность любви ко всем людям», решили уехать из Советского Союза в «любую некоммунистическую страну».

Не ради ли подобной «духовной близости» из кожи вон лезут зарубежные идеологические центры, в том числе и с религиозной окраской. Но эф-

фект их усилий, прямо скажем, ничтожен. Большинство верующих осудило и тем самым предотвратило предательство. Фирсову и Комару даже едва не исключили из общины... Патриотизм всегда был присутствием подавляющему большинству советских людей. Верующие — не исключение.

Да, убеждения людей, умение их ориентироваться в обстановке, анализировать происходящее мешают вести нашим противникам идеологическую обработку. Факты — тому свидетели. Однако, увы, не всегда наивные люди, верящие в потусторонние силы, загробное существование, ад или рай, радеющие за свое «внутреннее совершенствование» в подражание Христу способны понять все хитросплетения целенаправленной обработки их сознания, разобратся в наборе уловок и подтасовок, которые в конце концов втягивают их в дела, далекие от «смирения», благочестия, праведности. Нередки случаи, когда под эгидой Христа вершатся самые злые умыслы. Вот и недавний факт, о котором поведало письмо в редакцию. Чьим-то коварным умом замыслилась и была организована свадьба, где решили соединить свою судьбу двое верующих. Что тут особенного? — спросите вы. В принципе ничего, если бы не... приехали в небольшую полесскую деревню на свадебный пир из разных городов Белоруссии, Украины, Латвии, Армении, России более пятисот человек верующих. Если бы не... наполнили деревню десятки автомашин и автобусов. Если бы... не было организовано проведение свадебного пира с рели-

гиозными песнопениями в канун самого главного праздника нашего народа — 66-й годовщины Великой Октябрьской социалистической революции. Обычная свадьба? Нет! Крупное религиозное собрание с целью распространения религии.

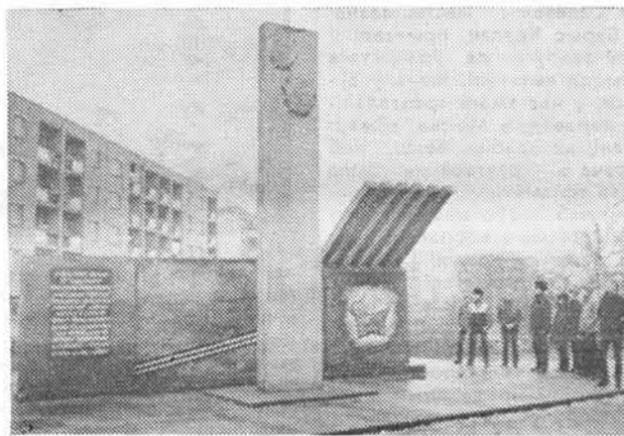
Сегодня империализм объявил Стране Советов крестовый поход. Цель его — уничтожить социализм, стереть его с лица земли. Огромные институты, финансируемые империалистическими государствами, заняты поисками новых форм и методов диверсионной идеологической работы. Используются любые каналы, способные притупить классовое самосознание советского человека, парализовать его ржавчиной потребительства, свести с пьедестала его идеалы, сделав главным лозунг: «иметь!», посеять недоверие между различными поколениями, между верующими и атеистами, нравственно разложить молодежь.

Подвергнута с этой точки зрения буржуазными спецами анализу и религиозная философия с целью протаскивать через нее далеко не только «богу угодные» идеи. Используются легальные и нелегальные каналы: от иезуитских «безобидных» посылок-приветов в периоды максимальных политических конфронтаций до преступного провоза подстрекательской антисоветской литературы.

А заставляют работать этот разрушительный механизм люди, не верящие ни в бога, ни в черта, но маниакально претендующие на мировое господство.

И. ГУРИНОВИЧ.

ПАМЯЦЬ ГАРАДОКСКАЙ ЗЯМЛІ

У канцы снежня мінула года жыхары Гарадка — раённага цэтра Віцебскай вобласці ўрачыста святкавалі 40-ю гадавіну вызвалення роднага горада ад фашыстаў. Людзі памятаюць, што было тут чатыры дзесяцігоддзі назад. Захопнікі разбурылі ўсё: школы, бальніцы, дамы... Горад, фактычна, даваўся будаваць нанова.

І яго адбудавалі. Цяпер не пазнаць даваеннага Гарадка. Ён стаў удвая большы, прыгажэйшы. З кожным годам павялічваецца выпуск прадукцыі яго прадпрыемствамі, багацеюць сельскія ўгоддзі раёна, расце вытворчасць збожжжа, мяса і малака ў калгасах і саўгасах. Усё гэта — вынік вялікай працы жыхароў горада і вёскі, пераемнікаў мужнасці і гераізму бацькоў.

НА ЗДЫМКАХ: Гарадок 24 снежня 1943 года; Гарадок сёння; памятны Знак у гонар савецкіх воінаў-вызваліцеляў.

УПЕРШЫНЮ ў СЕЛЬСКОЙ ШКОЛЕ АДКРЫЛАСЯ
РЭСПУБЛІКАНСКАЯ ВЫСТАЎКА ДЗІЦЯЧАЙ ВЫЯЎЛЕНЧАЙ ТВОРЧАСЦІ

ТРАДЫЦЫЯ ПАЧАЛАСЯ З АЗДЗЯЦІЧ

Мастак і дзіця... Што даюць яны адзін аднаму — сталы прафесіянал і маленькі чалавек, які толькі спасыгае свет? Чым жывіцца гэты саюз? Першыя іх кантакты пачынаюцца ледзь не з калыскі, калі немаўля цягнецца няцвёрдай ручкай да яркай цацкі, створанай для яго мастаком. Потым знаёмства з цікавай кніжкай, дзе так многа разнастайных малюнкаў. А смачная цукерка? Яна таксама загорнута ў прыгожую паперку з немудрагелістым малюнкам... Словам, праца мастака прысутнічае, бадай, ва ўсім, што бачыць дзіця наўкол. Відаць, менавіта гэтае завочнае знаёмства ў рэшце рэшт прымушае хлопчыка ці дзяўчынку ўзяцца за аловак, каб выказаць на паперы тое, што хваляе, што здзіўляе. І тады нараджаецца дзіцячы малюнак. Зроблены на стандартным аркушы са школьнага альбома, ён, бадай, адзіны від выяўленчай творчасці, непадуладны прафесійнай ацэнцы мастацтвазнаўцаў. Ацэнцы па майстэрству. Ды і ці варта рэцензаваць адбітак крышталёна чыстых і непасрэдных пачуццяў, адбітак радасці і дабрата, шчырасці і непаўторнасці? Так, не варта. Але развіццё мастацкай густ дзіцяці, выхоўваць яго па законах гармоніі прыгажосці — неабходна. І вось тут на дапамогу яму прыходзяць мастакі-прафесіяналы. Менавіта яны накіроўваюць творчасць дзіцяці ў шматлікіх студыях і гуртках выяўленчага мастацтва, якіх у нашай рэспубліцы — сотні, вучаць іх спасыгаць цудоўныя вобразы, асэнсоўваць і ўвасабляць іх па-свойму, уласцівай кожнаму хлопчыку і дзяўчыцы мовай. І тады нараджаюцца выстаўкі дзіцячага малюнка. Звычайна яны праходзілі ў Палацах піянераў і школьнікаў, клубах і Дамах культуры, часта наладжваліся ў рэспубліканскім Палацы мастацтва, буйных кінатэатрах Мінска, абласных гарадоў.

Я не выпадкова падкрэсліла, што буйныя выстаўкі дзіцячай творчасці экспанаваліся ў асноўным у гарадах. І вось нядаўна ўпершыню такі святочны вернісаж быў наладжаны ў звычайнай сельскай школе-дзіцяцігоддзі, што ў вёсцы Аздзязічы — цэнтральнай сядзібе калгаса «Новае жыццё» Барысаўскага раёна. Тут, у «глыбіні», камісія па эстэтычным выхаванні Саюза мастакоў Беларусі вырашыла пачынаць сваю новую традыцыю. Такой практыкі яшчэ не было. Але здзіўляцца не доводзіцца. У Краіне Саветаў, у прыватнасці, у нашай рэспубліцы, шмат чаго робіцца, каб дзеці жылі шчасліва, каб плёна развівалі свае здольнасці і талент, каб далучаліся да лепшых здабыткаў чалавецтва. Такая палітыка партыі і ўрада Савецкай краіны. Гэтым кіруюцца ў сваёй паўсядзённай працы дзеячы культуры і мастацтва.

Вы можаце спытаць: чаму мастакі вырашылі пачынаць тут, у Аздзязічах? Як высветлілася — не выпадкова...

Аднойчы на творчым семінары мастакоў-педагогаў сустрэліся калегі. Адзін — вядомы беларускі жывапісец, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, сакратар праўлення Саюза мастакоў рэспублікі, стваральнік і кіраўнік дзіцячай народнай студыі выяўленчага мастацтва Палаца культуры тэкстыльшчыкаў Васіль Сумараў. Другі — Іван Барадзей, настаўнік малевання ў вясковай школе. Выхаванец мастацка-графічнага факультэта Віцебскага педінстытута, ён ужо шаснаццаць гадоў вядзе гурток і факультатывы па выяўленчым мастацтве ў Аздзязічах. Два разы на год — у

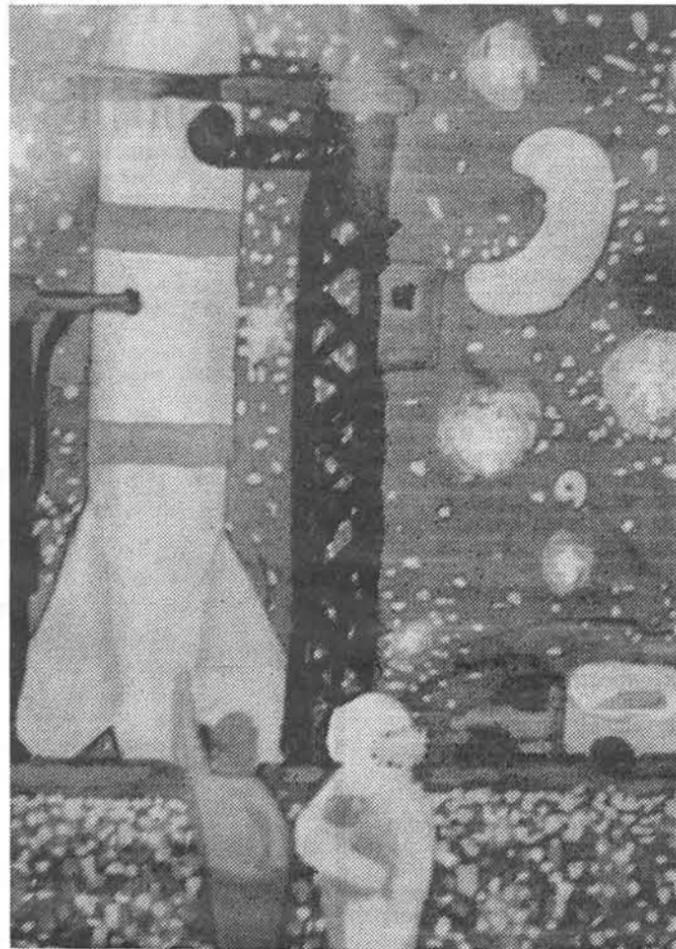
час зімовых канікулаў і вясной — наладжваюць дзеці калгаснікаў свае выстаўкі малюнка. Некаторыя работы вясковых хлопчыкаў і дзяўчынак экспанаваліся на міжнародных выстаўках дзіцячай выяўленчай творчасці. Захоўваюцца ў школе граматы з Чэхаславакіі, якой была ўзнагароджана за свой малюнак Света Шпілеўская, і з Алжыра, якую атрымала Света Дудко. Для некаторых з выпускнікоў сельскай дзіцяцігодкі ўрокі настаўніка Івана Барадзея (не ў сэнсе акадэмічнай гадзіны) вызначылі далейшы жыццёвы лёс. Ёсць сярод іх і выхаванцы мастацка-графічнага факультэта Віцебскага педінстытута, і навучнікі Мінскага архітэктурна-будаўнічага тэхнікума. Словам, школа ў Аздзязічах мае ўжо пэўныя традыцыі ў далучэнні дзіцяці да свету мастацтва.

...Госці, сярод якіх былі прызнаныя мастакі-жывапісцы Віктар Вярсоцкі і Васіль Сумараў, адказны сакратар праўлення Саюза мастакоў БССР, заслужаны настаўнік рэспублікі Ларыса Салавей і мастацтвазнавец Барыс Крэпак, прыехалі ў школу задоўга да ўрачыстага адкрыцця выстаўкі. Яшчэ ў аўтобусе, у час амаль трохгадзіннага пераезду з Мінска, абмяркоўвалі, як зрабіць лепш, каб сустрэча з дзіцяцтвам не была проста афіцыйным мерапрыемствам, каб асоба мастака, ягоныя будзённыя клопаты і турботы, творчыя пошукі і грамадзянская пазіцыя сталі гэтым хлопчыкам і дзяўчынкам зразумелымі. Больш таго, каб сустрэча гэтая прымусіла іх паглядзець на свет не проста вачамі спахвіста прыгажосці, а вачамі творцы, стваральніка...

Здавалася, вельмі няпростую задачу паставалі перад сабой дзеячы мастацтва. Ці спраўдзіцца іх спадзяванні? Ці знойдуць яны ў дзіцячых сэрцах шчыры водгук, зацікаўленасць і, галоўнае, ці атрымаюць тую жаданую аддачу заўтра ад кінутага сёння ў глебу пазнання духоўнага зярняці?

Будучыня абавязкова пакажа. А пакуль у прасторным светлым кабінце сельскай школы ідзе імправізаваны ўрок па выяўленчаму мастацтву. Няма тут ні наглядных дапаможнікаў, ні рэпрадуцыраваных выданняў па жывапісу. Ёсць стаішыя дыханне дзіцяці-кланікі і іх старэйшыя сябры — мастакі, якія хваляюцца, як школьнікі на экзамене... Ёсць яшчэ той няўлоўны нематэрыяльны прамень узаема разумення, той усепаглынаючай непдробнай цікавасці, якую мы называем будзённа-проста — «кантакт з аўдыторыяй»... І раскідзены клён пад акном, які таксама стане прадметам сённяшняй гаворкі аб высокай зямной прыгажосці...

Пра што ішла размова? Пра «Мону Лізу» Леанарда да Вінчы і «Лічбы на сэрцы» Міхаіла Савіцкага, пра Эрмітаж і ма-

ленькую карцінную галерэю на Мазыршчыне ў пасёлку Крынічнае, пра мастакоў франтавікоў і сённяшніх іх творы, пра тэмы, якія выношаюць не адзін год, а потым увасабляюць у жывапісных палотнах, графічных лістах, велічных мемарыялах іх вучні — малодшае пакаленне творцаў; пра тое, што хвалюе сёння ўвесь свет, — пра мір на Зямлі...

І вось вернісаж... У фэе школы, дзе экспануюцца работы дзіцяці з Мінска і Магілёва, Віцебска і Гродна, на ўрачыстай лінейцы стаяць святочна апранутыя першакласнікі і старэйшыя хлопчыкі і дзяўчыны. Побач — іх настаўнікі, дырэктар школы Пётр Конан, інструктар Барысаўскага райкома партыі Ганна Буевіч, госці са сталіцы... Зноў былі словы, звернутыя да гаспадароў школы — дзіцяці. Не буда перакладаць іх. Але галоўная думка, якая прагучала ва ўсіх выступленнях, была такой: умець бачыць прыгажосць у будзённым, будзеце мастакамі ва ўсім, што робіце сёння і што давядзецца рабіць заўтра, няхай гэта будзе барзана ў полі або кветнік ля вашага дома!

Ну а выстаўка? На ёй было ўсё, што звычайна малююць дзеці ўсіх кантынентаў: матуля і першая настаўніца, новабудуля і любімы казачны герой, кветкі і звераньты... Але больш за ўсё тут было твораў, прысвечаных будучыні — светлай,

стваральнай — на Зямлі і ў касмічнай прасторы... Што ж, ім, юным мастакам, яшчэ няма гатоў, і хто ведае, кім яны стануць, гэтыя таленавітыя хлопчыкі і дзяўчыны. Але за адно я магу цвёрда паручыцца: яны будуць цікавымі, шчодрымі, добрымі людзьмі.

...Прайшоў пэўны час з таго воснянскага дня. Памятаю, была задума ў членаў камісіі па эстэтычным выхаванні Саюза мастакоў рэспублікі павесці гэтую выстаўку з Аздзязіч далей па Барысаўшчыне. І вось гутару па тэлефоне з райкомам партыі. Ганна Буевіч распавядала, што перад навагоднім святам адбыўся новы вернісаж. Цяпер у прасторным Палацы культуры пасёлка Лошніца, цэнтральнай сядзібе саўгаска-камбіната імя 60-годдзя ўтварэння БССР. З выстаўкай пазнаёміліся больш за тысячы вучняў мясцовай дзіцяцігодкі — адной з самых буйных сельскіх школ у раёне. І яшчэ прыемная навіна: выстаўка папоўнілася малюнкамі вучняў са студыі, якой кіруе мастак-педагог Іван Барадзей. Дзіцяці з вёскі Аздзязічы.

З радасцю даведлася я ад Васіля Сумарава, што на Барысаўшчыне мяркуецца правесці сустрэчу дзіцяці са знакамітым земляком — народным мастаком БССР, скульптарам Анатолям Анікейчыкам. Што ў далейшым на радзіму лётчыка-касманаўта СССР двойчы Героя Савецкага Саюза Уладзіміра Кавалёнка ў вёску Белая Крупскага раёна, куды таксама трапіць чарговая выстаўка дзіцячай творчасці, паедзе вядомы скульптар лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР Іван Міско. А дзеці сельскіх раёнаў Віцебшчыны сустрэнуцца з народным мастаком СССР Міхаілам Савіцкім, які нарадзіўся ў гэтым краі. У бліжэйшых планах камісіі па эстэтычным выхаванні Саюза мастакоў Беларусі — новыя экспазіцыі, якія будуць наладжывацца ў Нясвіжскім і Клецкім раёнах Міншчыны.

Людміла КРУШЫНСКАЯ.

НА ЗДЫМКАХ: малюнкi з выстаўкі. Алег ЧУДАКОЎ. «Перад стартам»; Ала АДЗІКАЕВА. «Мая настаўніца».

РЭПАРТАЖ

3 «ПАЭТЫЧНАЙ ПЯТНІЦЫ»

На гэтую «Паэтычную пятніцу» ў Доме літаратара сабралася шмат вядомых паэтаў, навукоўцаў, пісьменнікаў. Такія неакадэмічныя вечары робяцца ўсё больш і больш папулярнымі. Чаму? Адказ не надта складаны. Чытачы на такіх вечарах маюць магчымасць не толькі пазнаёміцца з новымі вершамі паэта, але і з ім самім. На гэты раз вечар быў прысвечаны творчасці паэтаў Сяргея Панізініка і Любы Філімонавай. Праўда, назваць яго проста паэтычным, відаць, нельга, таму што праграма складалася не толькі з чытання вершаў, але і з музычнай часткі: у сустрэчы ўдзельнічалі спевакі, музыканты, кампазітары.

«Паэтычная пятніца» распачалася гаворкаю пра апошні зборнік Любы Філімонавай «Гучныя фарбы». Калі паспрабаваць вызначыць самую сутнасць, душу вершаў з названай кніжкі, дык гэта, відаць, тое, што іх нельга чытаць, не дадаўшы да мелодыі радкоў мелодыю жыццёвых гукаў, фарбаў:

Там сплываюць са сцен
белых-белых
Сто паданняў, сто легенд
займшлых,
Вечарамі тут гудуць
маскарады,
Шпарка шпораў звяняць
пляц-парады.
І ў паветры столькі пахаў
прынадных
Над платамі з лазін
вінаградных.

Здаецца, няма складаных вобразаў, усё даволі проста, а зразумець урывачак можна, толькі пачуўшы гукі, па-сутнасці, пачуўшы музыку, якой могуць быць гукі... Дарэчы, менавіта на гэтыя словы малады кампазітар Ганна Нячай-Казлова напісала джазавую вакальную кампазіцыю «Белы горад».

Пра Сяргея Панізініка на вечары расказаў паэт Рыгор Барадулін. Ён прыгадаў, як некалі прыехаў у Мінск малады хлопец, высокі, у беларускай выпшыванай кашулі (Сяргей Сцяпанавіч тады вучыўся ў Львоўскім ваенным вучылішчы) і прывёз свае вершы. Ён і зараз памятае радкі, якія найбольш тады ўразілі:

...І ўдваіх шчаслівыя сядзяць,
І глядзяць на сіні вуголлі...

Цяпер Сяргей Панізінік мае ўжо пяць паэтычных зборнікаў. Перакладае з чэшскай мовы, займаецца рэдактарскай і літаратуразнаўчай працай. Разам з вучоным Адамам Мальдзісам працуе над «Слоўнікам літаратурных мясцін Беларусі», піша для дзіцяці. На словы паэта створана таксама некалькі песень. Пра гэта гаварыў на сустрэчы кампазітар Алег Чыркун, які плёна супрацоўнічае з С. Панізінікам. Асабліва хацеўся б сказаць зноў жа пра Ганну Нячай-Казлову. Выбраўшы адзін верш з апошняй нізкі паэта, яна напісала джазавую кампазіцыю «Беларусь—любві крыніца». Гэта, па-сутнасці, першыя спробы беларускага вакальнага джаза, прычым даволі ўдалыя.

Вядучым «Паэтычнай пятніцы» быў не выпадкова абраны Рыгор Барадулін — вялікі жартульнік, імправізатар і чалавек наогул вельмі даціпны. Ну а людзі прыходзілі ў Дом літаратара з зімы, з маладога марозу... Камін у зале, свежы пах смалістых дрэў стваралі нейкі лагодны, летуценны настрой, якога звычайна так не хапае ў штодзённым жыццёвым віры.

А. СУША.

В 1983 годзе ў Ленинградзе выйшаў поэтэцкі зборнік «Белорусь мая». В ім помещаны стіхі болей 70 беларускіх паэтаў у пераводзе ленинградцаў. Рускі чытацель зможа прачець прайзведзення Максіма Танка, Аркадія Кулешова, Констанціі Буйла, Рыгора Бородуліна,

Ніла Гілевіча, Вадзіміра Дубовкі, Ольгі Іпатовой, Аляксея Пысіна і другіх паэтаў на сваім родным мове. Сегодні мы печатаем некалькі стыхотворенняў з зборніка «Белорусь мая» для тых землякоў, якія не чытаюць беларускі.

Олег ЛОЙКО

РОДИНЕ

В тебе корнями всеми я,
Одной лишь веткой—над тобою.
За что ты, Родина, меня
Криничной потчешь водою!

А чем долги тебе отдать!
Я их плачу, плачу доньше...
И дан мне хлеб как благодать,
И в звездах он—в духмяном тмине.

А я—лишь веточка одна
Меж горних звезд и тех, глубинных,
Что блещут, не касаясь дна,
Б криницах и в речных стремнинах.

Я—ветка меж ветвей других,
Я так шепчу, листву роняя:
«А чем же мне отдать долги
Тебе, земля моя родная!»

Не проглотить тот горький ком
Мне до скончанья дней, как видно.
Быть не зазорно должником,
Забуть, что ты должник — постыдно.

Не стыдно полюбить до слез
И торжества твои и муки.
Спасибо, что они всерьез—
Твои, земля моя, науки!

Оглохну не от зим и лет,
Ослепну не от слез, я знаю,—
От жажды слышать твой ответ,
От жажды видеть даль без края
Твою, земля моя родная!

Владимир ДУБОВКА

НОЧЬ НА ПРИПЯТИ

Усыпано звездами небо над нами,
и отблески звезд очень чистых и частых
привольная Припять относит волнами,
к подножью берез и дубов коренастых.

Темнеют по берегу контуры вышек,
шумят перелески, ветвями качая.
А Припять и небо, и звезды колышет,
и нет им ни меры, ни счета, ни края...

Идет теплоход наш размеренным ходом,
и стружка по следу все вьется и вьется.
Полна тишины и покоя природа,
и сердце свободно и радостно бьется.

Навстречу идут рудовозы, буксиры,
неся над водой огоньков узорочье.
И нам, и всему неоглядному миру
сигналят гудками они:
«Доброй ночи!»

Чудесная ночь!
Не придумать такую!
Вовек не увидит нигде человеку
ни этих просторов,
ни Припять другую,
ни этих туманов, окутавших реку.

На палубе люди суровых профессий,
но людям не спится, хоть дело к рассвету,
стоят у бортов и глядят на Полесье,
на всю красоту несказанную эту.

Владимир КОРОТКЕВИЧ

НАШИ БЕРЕЗЫ

Танки с крестами на рожицу звонкую
Грозно летели. Клубился пожар.
В пламени билась березонька тонкая,
Без стопа,
Как Жанна д'Арк.

В деревце, хрупкостью схожем с мимозой,
Кровь клокотала Отчизны родной...
Я знаю, как гибнут наши березы:
Без плача.
Шапки долой!

НАШЫ СЛАВУТЫЯ ЗЕМЛЯКІ

ЛАГОЙСКІ МУЗЕЙ
БРАТОЎ ТЫШКЕВІЧАЎ

Сярод дзеячаў беларускай культуры і навукі мінулага стагоддзя добра вядомыя браты Канстанцін (1806—1868) і Яўстафій (1814—1873) Тышкевічы. Яны заснавалі ў 1842 годзе ў Лагойску першы на Беларусі гісторыка-археалагічны музей, сабралі багатую бібліятэку, стварылі навуковы архіў. У музеі экспанаваліся рэчы, знойдзеныя ім і ў ваколіцах Лагойска і Мінска. Гэтыя вучоныя раскапалі і даследавалі каля 200 старажытных курганоў. Толькі ўніз па рацэ Гайне К. Тышкевіч вывучыў іх каля трыццаці. Браты-археологі зрабілі многа цікавых знаходак. Некаторыя з іх унікальныя.

Ёсць меркаванне, што Тышкевічы даследавалі і апісалі ўсё Паўночна-Заходняе ўзвышша Мінскай губерні. Аб курганах на Літве і Беларусі яны расказвалі ў газеце «Новое время», там жа змяшчалі і ілюстрацыі. Археологі Тышкевічы выявілі вялікую колькасць каменных вырабаў, прадметаў з жалеза, бронзы. Па сутнасці, менавіта гэтыя археалагічныя знаходкі паклалі падатак музею ў Лагойску. У калекцыі Тышкевічаў было таксама мноства старажытных сцягоў, гетманскіх булаў, маршальскіх жэзлаў. Значная частка іх калекцыі была папоўнена са збораў плямённіцы польскага караля Станіслава-Аўгуста Канстанцін, якая была замужам за гетманам Вялікага княства Літоўскага Людвігам Тышкевічам - Скуміним.

Сярод унікальных мастацкіх вырабаў у калекцыі Тышкевічаў быў крыж з серабра і золата, падараны польскім каралём Зыгмунтам I Аўгустам у 1514 годзе касцёлу ў мястэчку Гайна, што за 10 кіламетраў ад

Лагойска. Адбылося гэта ў той час, калі кароль вяртаўся з бітвы пад Оршай, і, як відаць, гэты крыж быў яго трафеям. У музеі Тышкевічаў экспанаваліся сцягі, узятыя палкаводцам Стафанам Чарнецкім у караля Швецыі Густава.

Як паведамляе гісторык Пётр Шпілеўскі ў кнізе «Путешествие по Полесью и Белорусскому краю» (1858 год), у нумізматичнай калекцыі братоў налічвалася 1140 медалёў і манет. Сярод трох тысяч кніг, сабраных у бібліятэцы музея, было каля 500 старажытных помнікаў айчынныхага кнігадрукавання, рукапісы, старадаўнія геаграфічныя карты і граматы.

У аддзеле мастацтваў экспанаваліся фігуры са слановай косці старадаўняй разьбы, вялікая колькасць эскізаў сюжэтных кампазіцый да карцін рускіх, беларускіх, літоўскіх і польскіх мастакоў: Аляксандра Арлоўскага, Яна Дамеля, Вялянціна Ваньковіча, Артура Барталяса, Францішка Смуглевіча, Яна Рустэма, Сымона Чаховіча, Іосіфа Пешкі і іншых. Эскізы Яна Дамеля і вучняў віленскай школы жывапісу складалі некалькі альбомаў. Вялікую цікавасць выклікалі эскізы, ілюстрацыі да баек і вершаў вядомага беларускага мастака, паэта і музыканта XIX стагоддзя Артура Барталяса, які ў 1847 годзе стварыў цэлую серыю малюнкаў пра звычай мясцовага люду і яго паходжанне для кнігі К. Тышкевіча «Гісторыя Лагойска». У музеі экспанаваліся аўтапартрэты Яна Рустэма, Яна Дамеля, бюсты вядомых дзеячаў культуры Беларусі і Літвы, сярод якіх было многа работ вядомага беларускага скульптара Рафала Слізена (1803—1881), які пасля заканчэння Пе-

цярбургскай акадэміі мастацтваў жыў і працаваў у сваім маёнтку ў мястэчку Сноў, што каля Нясвіжа.

Гордасцю музея былі 200 твораў, выкананых майстрамі Рыма, Фларэнцыі, Неапаля, 48 копіяў з замалёвак заходнеўрапейскіх мастакоў грэчаскага Парфенона, а таксама зборы прадметаў з раскопак старажытнага горада Італіі Пампеі. Усе каштоўныя мастацкія зборы Канстанціна і Яўстафія Тышкевічаў экспанаваліся ў дзвюх залах палаца, так званых — вялікай і малой.

У Лагойскім музеі Тышкевічаў экспанаваліся не толькі карціны, скульптуры, гравюры, зборы клішэ — медныя дошкі, але і вялікая колькасць зброі. Адна з гармат стаяла пасярод залы нават з запрэжаным муляжом белага каня. Тут захоўваліся розныя кальчугі, мундзіры часоў Айчынай вайны 1812 года.

Як жа склаўся лёс лагойскага музея Тышкевічаў?

На базе яго экспанатаў браты-археологі ў 1855 годзе стварылі музей старажытнасцей у Вільні. Само ж памяшканне — прыгожы палац у класічным стылі, на жаль, быў разбураны ў час Вялікай Айчынай вайны.

Што тычыцца Віленскага музея, то ён размяшчаўся спачатку ў зале публічных пасяджэнняў Віленскага ўніверсітэта і быў адкрыты для наведвальнікаў два разы ў тыдзень. Складалася экспазіцыя з сямі вялікіх раздзелаў і ў 1865 годзе мела 66 тысяч экспанатаў. Пры музеі была створана Археалагічная камісія, якая праіснавала да 1865 года.

[Заканчэнне на 8-й стар.]

НА МОВАХ СВЕТУ

ПОЛЬШЧА

У 1963 годзе ў Польскай Народнай Рэспубліцы выйшла першая кніга Васіля Быкава. Гэта была аповесць «Трэцяя ракета», пераклад яе на польскую мову Эўгеніюш Кабатц. Затым выйшлі «Альпійская балада», «Сотнікаў», «Дажыць да святання. Круглянскі мост. Абельск», «Яго батальён», іншыя творы польскага пісьменніка. Польская крытыка адзначала высокія мастацкія вартасці твораў, падкрэслівала пластычнасць і дынаміку вобразаў герояў, якіх аўтар паказвае ў вельмі складаных і канфліктных сітуацыях, калі найбольш агуляюцца чалавечыя характары, выяўляецца маральнае аблічча чалавека; звяртала ўвагу на незвычайна суровы, ашчадны, сціплы, без завярэнняў і незразумеласцей стыль яго прозы.

Нядаўна польскі чытач атрымаў магчымасць пазнаёміцца яшчэ з адным творам беларускага пісьменніка — аповесцю «Воўчая зграя». Выпусціла яе варшаўская «Краёва агенцыя выдаўніча», пераклад з беларускай на польскую мову Анджэя Бяня.

СССР

«Проза Буніна», «проза Паустоўскага», «проза Чорнага», — так гавораць пра пісьменнікаў, якія выразна выявілі сваю творчую індывідуальнасць, унеслі пэўны ўклад у развіццё мастацкай культуры свайго народа. Гаворым мы і аб прозе Янкі Брылі і маем на ўвазе такія рысы яго мастакоўскага аблічча, як назіральнасць, цікавасць да жыццёвай стыхіі, жыццьялюбства, лірызм, любоў да жывога народнага слова. Не выпадкова проза Янкі Брылі паступова заваёўвае прызнанне і замежнага чыта-

ча. Кнігі пісьменніка выходзілі ў Балгарыі, Венгрыі, ГДР, Польшчы, Румыніі, Чэхаславакіі, іншых краінах.

Маскоўскае выдавецтва «Прогресс» нядаўна выпусціла кнігу выбраных твораў пісьменніка «Яшчэ раз першы снег» у перакладзе на англійскую мову. Уступны артыкул да яе напісаў Аляксей Адамовіч.

ЧЭХАСЛАВАКІЯ

Пасля працы над «Хатынскай аповесцю» і кнігай «Я з вогненнай вёскі...», напісанай сумесна з Янкам Брылём і Уладзімірам Калеснікам, у Алясе Адамовіча з'явілася ідэя стварыць дакументальны твор пра людзей блакаднага Ленінграда. Ён так і называецца — «Блакадная кніга». Сааўтарам яго стаў вядомы саветскі пісьменнік, ленинградзец Данііл Гранін.

Аўтары пачынаюць кнігу словам: «У гэтай праўды ёсць адрасы, нумары тэлефонаў, прозвішчы, імёны. Яна жыве ў ленинградскіх кватэрах, часта з мноствам дзвярных званкоў — вярта толькі націснуць патрэбную кнопку, побач з якой значыцца прозвішча, запісанае ў вашым бланкце...» Нібы працягваючы разважанні пісьменнікаў, аўтар анатацыі да «Блакаднай кнігі», выдадзенай на славацкай мове, Юрай Клаўча піша: «Так, гэта незвычайна моцная літаратура! Яе трэба чытаць — не толькі для таго, каб мы ўсвядомілі, якія жудасці прыносіць вайна; чытаючы такі твор, можна зразумець крыніцы сілы і гераізму народа, якому ўсё гэта давялося перажыць».

Выпусціла кнігу браціслаўскае выдавецтва «Обзор», на славацкую мову пераклала Аляксандра Суфлярска.

Аляксей ГАРДЗІЦКІ.

ПЛЁН САДРУЖНАСЦІ—ПЕСНЯ

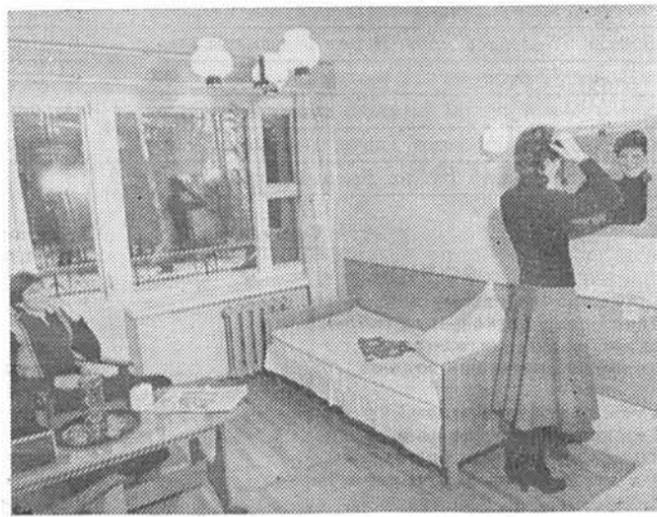
Новую песню на вершы Ніла Гілевіча «Вы шуміце, бярозы» напісаў Эдуард Ханок. Першым яе выканаўцам стаў вакальна-інструментальны ансамбль «Сябры», які выступаў з канцэртамі ў Гомелі. Творчая садружнасць кампазітара і «Сяброў» даўня і плённая.

А прэм'ера новай песні Э. Ханка «Разам з табой» на вершы Расула Гамзатава адбылася ў чарговай святочнай праграме тэлебачання «Блакітны агеньчык» у выкананні Людмілы Сенчынай, Льва Лешчанкі і групы Стаса Наміна.

З ТВОРЧЫХ ПАЕЗДАК

Гомельскія жывапісцы Мікалай Казакевіч і Роберт Ландарскі любяць падарожнічаць. Пабывалі яны на Далёкай Поўначы, у многіх кутках роднай Беларусі: на Браслаўшчыне, Мядзельшчыне, Тураўшчыне. Асабліва любяць прасторы беларускага Палесся: дубровы, гаі, ціхую роўнядзь азёр і павольную плынь Прыпяці.

Нядаўна яны вярнуліся з творчай паездкі па Дняпры. Прывезлі шмат эцюдаў, якія адлюстроўваюць веліч ракі-працаўніцы, перадаюць радасць сялянскай працы. Закончаныя кампазіцыі гледачы ўбачаць на мастацкіх выстаўках, прысвечаных 40-годдзю вызвалення Беларусі ад гітлераўскіх захопнікаў.

Закончана рабочая змена. Доўгія ланцужкі людзей пацягнуліся ад праходной да трамвайных, тралейбусных, аўтобусных прыпынкаў ці да ўласных аўтамабіляў, што стаяць на спецыяльна адведзеных пляцоўках. Але не кожны спяшаецца дадому. Многія накіроўваюцца проста да аўтобусаў, якія чакаюць іх ля заводскіх варот.

Гэты малюнак цяпер настолькі характэрны і натуральны эмаль для кожнага прадпрыемства, што нават не трэба пытацца, куды павязуць рабочых. Вядома ж, у прафілакторый. Звычайна ён будзеца ў такіх мясцінах, дзе ёсць рэчка, там, дзе цішыня, дзе ўсё спрыяе добраму адпачынку.

Асабліва, лічаць працаўнікі Наваполацкага завода бялкова-вітамінных канцэнтратаў, пашанцавала ім: мала таго, што іх прафілакторый размешчаны ў хвойным лесе і мае выдатныя спартыўныя пляцоўкі, утульныя жылыя пакоі, лячэбны корпус, тут яшчэ знайшлі і сваю мінеральную ваду. За адну змену наваполацкі прафілакторый прымае на адпачынак больш чым сто чалавек.

НА ЗДЫМКАХ: санаторый-прафілакторый Наваполацкага завода бялкова-вітамінных канцэнтратаў; у сталовай здраўніцы; свой першы сумесны водпуск маладажоны — вадзіцель транспартнага цэха Віктар СКАПЦОУ і яго жонка лаборант санлабараторыі Валяціна праводзяць у санаторый-прафілакторый. Фота А. ТАЛОЧКІ.

ЛАГОЙСКИ МУЗЕЙ БРАТОЎ ТЫШКЕВІЧАЎ

[Заканчэнне. Пачатак на 7-й стар.]

Пасля падаўлення студзеньскага паўстання 1863 года і загаду Віленскага губернатара Мураўёва рэзківаць музей, Яўстафій Тышкевіч склаў з сябе абавязкі апекуна над ім і паехаў у літоўскі горад Біржэ.

Значная колькасць рэчаў са збору Тышкевічаў разышлася па музеях многіх краін. Канстанцін Тышкевіч многае падарыў у 1864—1868 гадах былому музею Румянцава ў Маскве (цяпер Дзяржаўны гістарычны музей СССР). Сярод 350 твораў былі і партрэты вядомых дзеячаў культуры Беларусі і Літвы. Частку археалагічных знаходак ён перадаў музею археалогіі ў Кракаве, калекцыю шкла эпохі Рымскай імперыі — у Варшаву народнаму музею.

У Польскай Народнай Рэспубліцы ў мястэчку Бечы Жэшоўскага ваяводства ў экспазіцыі касцёла таксама захоўваецца адна са старажытнейшых беларускіх карцін — ікона Лагойскай багародзіцы XV стагоддзя.

Лагойскі і Віленскі музеі Тышкевічаў пакінулі значны след у навуковым развіцці археалогіі, этнаграфіі і гісторыі. Для Паўночна-Заходняга краю яго існаванне было вялікай падзеяй. Працы археалагічнай камісіі выдаваліся асобнымі зборнікамі, дзе друкаваліся розныя акты, рукапісы, помнікі пісьменнасці, даваліся апісанні айчынных помнікаў архітэктуры: зямкаў, храмаў, палацаў... Старшынёй Археалагічнай камісіі быў Яўстафій Тышкевіч.

У склад камісіі ўваходзіў стогадовы Піўс, бацька братаў-археолагаў, А. Кіркор, Ф. Нарбут, І. Крашэўскі і іншыя.

Браты-археологі Тышкевічы заваявалі шырокую вядомасць і заслужаную павагу сярод айчынных і замежных вучоных.

Усё сваё жыццё яны прысвяцілі вывучэнню помнікаў старажытнай гісторыі Беларусі. У работах па даследаванні курганных магільнікаў былой Мінскай губерні Тышкевічы прымянілі перадавую метадку і першымі звярнулі ўвагу на гарадзішчы як самастойныя віды археалагічных помнікаў. Яны апублікавалі мноства навуковых артыкулаў, кніг па гісторыі, археалогіі, этнаграфіі Беларусі і Літвы. Першым сумесным навуковым выданнем Тышкевічаў з'явілася ў 1847 годзе кніга на польскай мове «Апісанне Барысаўскага павета». У гэтай кнізе аўтары выступілі як гісторыкі, археолагі, географы і этнографы. Акадэмік Яўхім Карскі ў сваёй кнізе «Беларусь» зазначае, што «Апісанне Барысаўскага павета» з'явілася выдатнай падзеяй у этнаграфічнай літаратуры таго часу.

У 1858 годзе ў Вільні на польскай мове выйшла вельмі цікавая кніга К. Тышкевіча «Айчыныя гравюры». Матэрыялам для яе паслужылі асабістыя калекцыі гравюр заходнееўрапейскіх і мясцовых мастакоў XVI—XVIII стагоддзяў. У калекцыі было 220 гравюр літоўскіх і беларускіх мастакоў канца XVII, XVIII і пачатку XIX стагоддзяў.

За сваю плённую шматгадовую працу ў галіне гісторыі, археалогіі і этнаграфіі браты Канстанцін і Яўстафій Тышкевічы былі абраны ганаровымі членамі імператарскай Акадэміі навук у Пецярбургу, Каралеўскай акадэміі навук Швецыі ў Стэгольме, Інстытута археалогіі ў Лондане, шматлікіх навуковых айчынных і замежных навуковых археалагічных таварыстваў Прагі, Парыжа, Кракава, Масквы, статыстычных камітэтаў Вільні і Мінска, членамі Усходняга Амерыканскага таварыства.

Савелій АКУЛІЧ.

(ПОРТ)

У ТАЛІНЕ прайшоў чэмпіянат Савецкага Саюза па рускіх шашках. Трэцяе месца на ім заняў ветэран спорту мінчанін Аркадзь Плакхін.

НАПЯРЭДАДНІ новага года мацнейшыя лыжнікі краіны правялі спарціўны тэст у Сыктыўкары. На дыстанцыі 10 кіламетраў Тамара Маркашанская (Віцебск) усяго пяць секунд уступіла Любові

Лядавай і заняла другое месца.

Прайшоўшы спарціўны тэст з'яўляюцца адборачнымі да Алімпійскіх гульняў, якія пройдуць сёлета ў лютым.

ЗАВЯРШЫЎСЯ першы круг спарціўтваў СССР па ручному мячу сярод мужчын.

У апошнім туры вельмі прынцыповай была сустрэча армейцаў Масквы і Мінска. Беларускія гандбалісты выдатна правялі гэту гульню і перамаглі з лікам 30:20.

Цяпер яны сталі лідэрамі чэмпіянату.

НА ў СЕСАІОЗНЫХ спарціўтвах мацнейшых канькабежцаў краіны ў Медэо (каля Алма-Аты) некалькі спартсменаў перавысілі сусветныя рэкорды.

Асабліва вызначыліся мужчыны на дыстанцыі 1500 метраў. Чатыры спартсмены перавысілі папярэднія дасягненне Ігара Жалязоўскага (Орша). Перамог Андрэй Баброў з Кірава-Чапецка — 1.52,22 секунд.

Ігар Жалязоўскі, які заняў на гэтых спарціўтвах трэцяе месца, таксама пабіў свой ранейшы рэкорд.

у вашу калекцыю

ФІЛАТЭЛІСТЫЧНЫ КАРНАВАЛ

У многіх краінах стала традыцыяй выпускаць да Новага года маркі. У СССР першая паштовая навагодняя мініяцюра выйшла ў 1962 годзе. На ёй — голуб, які ляціць над зямным шарам, і ёлка. На купоне маркі надпіс: «3 Новым годам!». Малюнак сімвалічны, ён паказвае імкненне нашага народа да міру. Праз год убачыла свет цэлая серыя з трох навагодніх марак. На іх адлюстравана пяцікутная зорка з датай «1964» на фоне заснежанай ёлкі, а таксама тэлевізійная Астанкінская вежа, касмічны караблі. Адна з навагодніх марак 1964 года друкавалася з прымяненнем люмінесцэнтнай фарбы. Яшчэ праз год з'явілася мініяцюра з рэльефным цісненнем: прыгожая ёлка, зямны шар і арбіта касмічнага карабля.

Начны Крэмль, выкананы ў чорным, чырвоным і серабрыстым колерах, упрыгожвае навагоднюю марку, якой савецкая пошта адзначыла 1966 год. «3 Новым годам, годам 50-годдзя Вялікага Кастрычніка!» — такі тэкст змешчаны на мініяцюры, якая абвясціла наблі-

жэнне года 1967-га. Святочна і элегантна выглядае навагодняя марка, выпушчаная да 100-годдзя дня нараджэння У. І. Леніна: на блакітным фоне — чырвоны сцяг з партрэтам Ільіча. Марка гэтая — адна з лепшых у філатэлістычнай Ленініяне.

Цяпер «філатэлістычны карнавал» савецкіх навагодніх марак налічвае амаль трыццаць святочных мініяцюр. На іх мы бачым рускую тройку з Дзедам Марозам, рубінавыя зоркі Крамля, старажытныя Крамлёўскія куранты, упрыгожаныя ёлкай, сцяжынікі, касмічныя караблі, новабудулі краіны. Паштовая мініяцюра 1965 года з адлюстраваннем навагодняй ёлкі і ўзя-

цеўшай над Зямлёй ракеты заваявала першае месца на міжнародным конкурсе ў Балгарыі.

Савецкая пошта выпускае да Новага года не толькі маркі. Масавымі тыражамі да гэтага свята выдаюцца паштоўкі і мастацкія канверты. Вельмі часта напярэдадні Новага года прымяняецца спецыяльны штэмпель для гашэння карэспандэнцыі з адлюстраваннем ёлкі, Дзеда Мароза і віншавальным тэкстам.

Летась Міністэрства сувязі СССР выпусціла паштовую марку да Новага 1984 года. На яе малюнку — рубінавая зорка Маскоўскага Крамля і віншавальны надпіс.

Л. КОЛАСАЎ.

Гумар

У кафэ:
— Вы плаціце фальшывымі франкамі!
— Прабачце, а хіба гэты каньяк быў сапраўдны?

Кандыдат ад дэмакратычнай партыі гаворыць саперніку-рэспубліканцу:

— Нам лепш дамовіцца і пакласці канец узаемным нападкам, якія шкодзяць як мне, так і вам. Вось што я прапаную: вы перастанеце на мяне па-

клёпнічаць, а я, у сваю чаргу, перастану гаварыць пра вас праўду.

— Магда, ты курыш! З якога часу?

— З таго памятнага вечара, калі муж вярнуўся на дзень раней з камандзіроўкі і знайшоў у попельніцы акурак.

Па вуліцы ідзе мужчына, ведучы на павадку пінгвіна. Уба-

чыўшы паліцэйскага, ён гаворыць яму:

— Пан паліцэйскі, куды б адвесці пінгвіна?

— Вядома, у запарк, — адказвае паліцэйскі.

На наступны дзень той жа паліцэйскі сустракае ўчарашняга мужчыну з пінгвінам. Вельмі здзіўлены, паліцэйскі пытаецца:

— Ну што, былі ў запарку?

— Так. Вельмі цікава, а сёння мы ідзем у кіно.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 01